

Examenul de bacalaureat național 2018

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „Po vypuknutí revolúcie v Paríži, vo februári 1848, niektorí z mladých revolucionárov, akými boli aj bratia Brătianu, sa nachádzali v Paríži. Vracajú sa [...] do vlasti, kde panoval Gheorghe Bibescu v Bukurešti (București) a Mihai Sturdza v Iași a začali pripravovať sprisahania, aby zvrhli tieto vlády, alebo aby vnútili panovníkovi demokratické reformy. V marci 1848 sa pripravovalo sprisahanie v Moldove (Moldova), ale panovník Mihail Vodă Sturdza ho okamžite odhalil a potlačil. Niektorí revolucionári boli uväznení, iným sa podarilo utiecť do cudziny, takže revolúcia v Moldove bola už od začiatku neúspešná. Ale vo Valašsku (Țara Românească), kde jestvovala silnejšia buržoázia než v Moldove, revolučnej mládeži sa podarilo zmobilizovať obyvateľstvo a dostať sa vrátane až do dedín [...]. Skutočná revolúcia začala *Prehlásením v Islaze* (*Proclamația de la Izlaz*) (9. jún 1848); odkiaľ sa rozšírila do Bukurešti, kde panovníkovi Bibescu bolo nanútené prehlásenie ohľadom uskutočnenia zmien [...]. Keď si panovník Bibescu uvedomil, že jestvuje riziko cudzieho vojenského zásahu s cieľom potlačiť toto hnutie, odstúpil po dvoch dňoch a odišiel do cudziny. Za tri mesiace sa udržala vláda, ktorú viedli títo mladí revolucionári [...].”

(N. Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*)

B. „Neúspech revolúcie [z 1848] zanechal nedoriešené dva základné problémy budovania rumunského národa – Zjednotenie Kniežatstiev a Nezávislosť. Napriek tomu [...] revolucionári z meruôsmeho roku uskutočnili *de facto* uznanie tak jedného, ako aj druhého problému Veľmociami. Rumunskí unionisti, ako boli nazývaní prívrženci získania štatútu samostatného národa, neustále presadzovali svoju kauzu, ale tlmení skúsenosťami revolúcie, viedli taktne jednania s Veľmociami.

Kríza medzinárodných vzťahov, ktorá viedla k vypuknutiu Krymskej vojny, poskytla unionistom hľadaný priestor prejavíť sa. [...]. Parížskou dohodou z 1856, ktorou sa ukončila Krymská vojna, veľmoci uznali obe požiadavky dávno presadzované rumunskými intelektuálmi a politikmi. V prvom rade Moldova a Valašsko sa dostali pod kolektívnu ochranu Veľmocí, čím bola vylúčená možnosť budúceho ruského a osmanského vojenského zásahu a požiadali Rakúsko, aby stiahlo svoje okupačné vojsko, ktoré sa tam nachádzalo od roku 1854 a v druhom rade uznali právo Rumunov samých vyjadriť sa ohľadom nastolenia formy štátneho organizovania. Keďže sa im naskytla takáto príležitosť, väčšina Rumunov prejavila svoje rozhodnutie uskutočniť zjednotenie a získať samostatnosť [...].”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte jedného politického vodcu z rumunského priestoru uvedeného v zdroji **A**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci zdroja **B** informáciu o Parížskej dohode. **2 body**
3. Uveďte dva rumunské štáty, na ktoré sa vzťahuje tak zdroj **A**, ako i zdroj **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, v ktorom sa tvrdí, že Rumuni boli zapojení do jednaní s Veľmociami. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina – následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A**, upresniac úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte iné dve historické skutočnosti, ktoré sa vzťahujú na upevnenie rumunského moderného štátu z 19. storočia, iné, než tie, čo sú uvedené v zdroji **B**. **6 bodov**
7. Predstavte jednu konštantu v priebehu akcií, na ktorých sa podieľali Rumuni na začiatku 20. storočia s cieľom vytvoriť Veľké Rumunsko (României Mari). **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„Neúspech zaznamenaný v júni 1462 neodradil Štefana Veľkého (Ștefan cel Mare) od plánu začleniť pevnosť Chilia do Moldovy (Moldova), tak ako to bolo počas panovania Alexandra Dobrého (Alexandru cel Bun) až do roku 1448, lebo ak by bola zostala mimo Moldovy, mohla byť hocikedy napadnutá Turkami. [...] Rozhorčenie uhorského kráľa [Mateja Korvína] vzrástlo aj následkom nájazdov, ktoré vykonal alebo nariadil Štefan v Transylvánii (Transilvania) s cieľom zajať Petra Arona (Petru Aron). [...] Dobytie Chilie panovníkom Moldovy bolo považované kráľom Matejom za [...] agresívny čin proti jeho kráľovstvu a ťažký úder zasadený obchodu, na ktorom sa podieľali východné časti Uhorska. [...]

Pozorný na pohyb osmanských vojenských síl, Štefan Veľký [...] udržiaval [...] čo najpevnejšie možné vzťahy s Transylvániou, najmä s najdôležitejšími mestami, akými boli Brašov (Brașovul) a Bistrița, odkiaľ sa mohol zásobovať výzbrojou, najmä strelnými zbraňami.

Poliaci mu prisľúbili vojenskú pomoc proti všetkým nepriateľom, ale len po zložení vazalskej prísahy. Panovník Štefan Veľký súhlasil s vykonaním tohto sľubu [...], na ktorom veľmi trvali poľskí pohlavári na čele s kráľom, lebo podľa feudálnych noriem, bez «osobného podriadenia sa» ani jedna so stránok sa nepovažovala za povinnú rešpektovať ustanovenia uzavretých dohôd. [...] Kráľ [Poľska] Kazimír IV. sa zaviazal podporovať ho zo všetkých svojich síl proti každému nepriateľovi a hlavne proti Turkom a Tatárom. Sľubovaná poľská pomoc proti nepriateľom Moldovy sa ale neprejavila, lebo Poľsko bolo v konflikte s Uhorskom kvôli Česku.”

(N. Grigoraș, *Moldova lui Ștefan cel Mare*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte panovníka Moldovy uvedeného v danom zdroji. **2 body**
2. Spresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte pevnosť dobytú panovníkom Moldovy a jeden dôvod tejto akcie, na ktorý sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Uveďte z daného zdroja dve informácie vzťahujúce sa na Transylvániu. **6 bodov**
5. Sformulujte na základe daného zdroja názor na politické vzťahy vytvorené medzi Moldovou a Poľskom, podporiac ho dvoma informáciami z daného zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti výrok, podľa ktorého predstaviteľ určitej centrálnej politickej inštitúcie v rumunskom priestore sa zapája do medzinárodných vzťahov 17. a 18. storočia prostredníctvom vojenských alebo diplomatických akcií. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o totalite v Európe a Rumunsku (România), v povojnovom období, majúc na zreteli:

- predstavenie totalitnej ideológie, ktorá jestvovala v Európe a v Rumunsku v povojnovom období;
- uvedenie dvoch totalitných politických praktík používaných v povojnovom Rumunsku a po jednej charakteristike každej z uvedených praktík;
- predstavenie jedného historického faktu vzťahujúceho sa na podieľanie sa Rumunska na *Studenej vojne* v období stalinizmu;
- sformulovanie náhľadu na postoj Rumunska v medzinárodných vzťahoch v období nacionálneho komunizmu, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.